

Adrodd ar Adran 6

Cynghorau Tref a Chynghorau Cymuned

Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 Rhan 1 – Adran 6 Y Ddyletswydd Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau

Adroddiad 2025		
Ddyletswydd Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau		
Enw y Cyngor Tref neu Gymuned:	Cyngor Tref Penrhyndeudraeth	
Grwp :	2	
Cyflwyniad a chyd-destun:		
Mae Cyngor Tref Penrhyndeudraeth yn gyngor tref gwledig sy'n cwmpasu tref Penrhyndeudraeth a Minffordd, gan wasanaethu tua 5,000 o drigolion. Roedd y praesept ar gyfer 2025/2026 yn £101,606.11. Ar hyn o bryd mae gan y Cyngor 9 Cynghorydd ac mae'n cyflogi Clerc rhan-amser a Chlerc Asedau rhan-amser. Rydym hefyd yn defnyddio gwasanaethau Gofalwr Tir a Gofalwr Cyffredinol. Mae Cyngor Tref Penrhyndeudraeth yn rheoli parc Penrhyndeudraeth a Minffordd, Mynwent Minffordd, rhandiroedd Cae Cookes, a sawl man gwyrdd bach o amgylch y dref. Mae'r Cyngor hefyd yn berchen ar y Neuadd Drefol ac yn ei rheoli. Mae Penrhyndeudraeth yn dref fach wedi'i lleoli ger aberau Glaslyn a Dwyrdd, gyda hanes o chwarela llechi. Mae'r dref yn agos iawn at Barc Cenedlaethol Eryri, gan gynnig mynediad i dirweddau a bywyd gwylt gwarchoddedig i drigolion ac ymwelwyr. Mae'r Cyngor yn cefnogi digwyddiadau lleol megis Marchnad Tre Cocos a'r Ffair Nadolig, sy'n denu aelodau'r gymuned ac ymwelwyr. Trwy ei reolaeth ar fannau cyhoeddus, mentrau ariannu, a gweithgareddau addysgol, mae'r Cyngor yn cyfrannu at fioamrywiaeth, llesiant, a datblygiad cymunedol cynaliadwy yn y dref.		
Adroddiad Gweithredu 2023 - 2025		
Amcan NRAP	Camau gweithredu i...	Wedi eu monitro gan:
1	-cynnwys bioamrywiaeth o fewn llunio penderfyniadau a chaffael	Mae'r Cyngor wedi cymryd camau rhagweithiol i integreiddio ystyriaethau bioamrywiaeth i'w brosesau gwneud penderfyniadau a chaffael. Mae hyn yn cynnwys: Meini Prawf Bioamrywiaeth mewn Tendre: Wrth werthuso tendrau, mae perfformiad bioamrywiaeth yn cael ei
		Full Council and Clerk/SCC. Clerc Cyngor llawn / SCC.

gynnwys fel maen prawf pwysol ochr yn ochr â chost ac ansawdd. Er enghraifft, mae tendrau ar gyfer torri glaswellt a rheoli parciau yn gofyn i gontractwyr weithredu arferion sy'n annog rhywogaethau brodorol, peillwyr, a chreu cynefinoedd.

Pwyllgor Amgylchedd: Mae'r Cyngor wedi sefydlu Pwyllgor Amgylchedd gyda'r dasg o oruchwyllo mentrau amgylcheddol, gan gynnwys bioamrywiaeth. Mae'r pwyllgor hwn yn darparu arweiniad strategol, yn adolygu cynnydd ar amcanion amgylcheddol, ac yn sicrhau bod bioamrywiaeth wedi'i hymgorffori ar draws holl weithgareddau'r cyngor.

Hyfforddiant ac Ymwybyddiaeth: Mae Cyngorwyr a staff sy'n ymwneud â chaffael a phenderfyniadau cynllunio wedi derbyn canllawiau ar ystyriaethau bioamrywiaeth, gan sicrhau bod effeithiau amgylcheddol yn cael eu hasesu'n gyson ym mhob penderfyniad.

Monitro ac Adrodd: Mae prosiectau parhaus yn cael eu monitro i sicrhau bod ymrwymadau bioamrywiaeth yn cael eu gweithredu. Mae adroddiadau ar ganlyniadau'n cael eu darparu i'r Cyngor i gefnogi gwelliant parhaus a thryloywder.

Mae'r mesurau hyn yn sicrhau bod bioamrywiaeth yn ystyriaeth graidd ym mhob penderfyniad a gweithgaredd caffael gan y cyngor, gan ymgorffori cyfrifoldeb amgylcheddol ar draws y sefydliad.

- Codi ymwybyddiaeth am fioamrywiaeth a'l bwysigrwydd

Rydym yn gweithio mewn partneriaeth agos gyda **Y Dref Werdd** (menter gymdeithasol gymunedol) ac rydym wedi gosod planwyr yn y Parc Mileniwm (gyda chymorth ysgolion lleol) sy'n cynnwys detholiad o fwydydd a

Pwyllgor yr Amgylchedd a'r Clerc

		blodau ar gael i'r gymuned heb unrhyw gost iddynt. Rydym yn rhannu gwybodaeth am faterion cyffredinol yn ymwneud â'r hinsawdd a bioamrywiaeth ar ein tudalen Facebook.	Clerc
2	-gwarchod prif rywogaethau a chynefinoedd	Rydym wedi helpu i wella un o'r perllannau yn y Parc Mileniwm drwy dderbyn pecyn blodau gwyllt gan Cadwch Gymru'n Daclus. Rydym wedi penderfynu peidio â gosod goleuadau yn y Parc Mileniwm er mwyn sicrhau nad yw rhywogaethau gwarchoddedig yn cael eu heffeithio gan oleuadau artiffisial. Rydym yn cynnal sesiynau casglu sbwriel dros fisoedd yr haf, gyda chymorth yr ysgolion lleol, Cyngor Gwynedd a Heddlu Gogledd Cymru. Rydym wedi cymryd rhan yn Offer Pecyn AGA Un Llais Cymru, a gofnododd nifer y rhywogaethau planhigion yn y Parc Mileniwm ac ar safle rhandiroedd Cae Cookes.	Cynghorwyr a Gofalwr Tir Pwyllgor Amgylchedd. Clerc / cynghorywr a 3ydd parti Clerc a phwyllgor amgylchedd
3	- adfer a chreu cynefinoedd a rhwydweithiau ecolegol cydnerth	Rydym wedi creu gwely blodau gwyllt newydd yn ein parc ac wedi plannu 12 coeden ffrwyth newydd ar y safle. Rydym hefyd wedi gwasgaru hadau blodau gwyllt ar yr un pryd. Rydym wedi cyfyngu ar ardaloedd torri glaswellt yn ein parc er mwyn diogelu rhywogaethau o anifeiliaid a phlanhigion. Nid oes unrhyw dorri glaswellt yn digwydd ar ôl mis Tachwedd tan fis Ebrill y flwyddyn ganlynol. Mae gennym nant sy'n rhedeg o fewn y parc ac rydym yn gobeithio annog bywyd gwyllt lleol drwy agor y nant a'i hystyng ymhellach.	Clerc / cynghorwyr a gofalwr tir
4	- mynd i'r afael ag elfennau negyddol: er enghraifft lleihau llygredd, defnyddio atebion yn seiliedig ar natur, mynd i'r	Rydym wedi gwneud y penderfyniad i newid y drefn torri glaswellt ar bob tir glas drwy adael rhai ardaloedd heb eu torri. Rydym wedi creu cynefin newydd ar gyfer	Gofalwr tir / cynghorwyr a

	afael â rhywogaethau goresgynnol	infertebratau drwy ailgylchu coeden i greu cynefin. Rydym wedi gwerthuso'r defnydd o bob plaladd. Rydym wedi penderfynu peidio â defnyddio plaladdau lle nad ydynt yn angenrheidiol.	phwyllgor amgylchedd
5	-Defnyddio, gwella a rhannu tystiolaeth	Rydym yn cadw mewn cysylltiad rheolaidd â swyddogion bioamrywiaeth Un Llais Cymru ynghylch unrhyw newidiadau i'r parc ac i geisio cyngor pryd bynnag y bo angen. Mae hyfforddiant newydd ar fioamrywiaeth a'r hinsawdd bob amser yn cael ei awgrymu i Gynghorwyr a'r clerch.	
6	- cefnogi capasiti ac/neu sefydliadau eraill	Cynnal perthynas dda efo U.L.L.C	

Arolwg o ddyletswydd Adran 6 2023 - 2025

Beth sydd wedi gweithio'n dda ?	Rydym wedi bod yn llwyddiannus wrth wneud cais am becynnau bywyd gwyllt. Mae gan y Pwyllgor Amgylchedd 3 Chynghorydd, sy'n mynychu'n rheolaidd ac yn cyfrannu.
Beth oedd y rhwystrau ?	Newidiadau torri glaswellt – er ein bod wedi gallu cyfyngu ar yr ardaloedd rydym yn dewis eu torri, nid ydym wedi gallu lleihau'r nifer o weithiau torri dros y flwyddyn. Mae hyn yn rhannol oherwydd na allwn leihau'r amseroedd torri ar gyfer y fynwent, ac mae'r parc hefyd yn cael ei ddefnyddio'n gyson gan y cyhoedd yn ogystal ag ysgolion lleol.
Beth fyddwch yn ei newid?	Byddwn yn cynnal ymgynghoriad cymunedol ar newidiadau pellach ac yn cyfathrebu'n glir am amcanion ac amcanion unrhyw newidiadau.
Sut a phryd fydd y ddyletswydd Adran 6 yn cael ei monitro a'r cynllun Adran 6 wedi'i adolygu?	Rydym yn y flwyddyn adrodd Adran 6 ar gyfer 2025. Bydd Cynllun Bioamrywiaeth newydd (BAP) yn cael ei ysgrifennu yn 2026, i'w adolygu bob blwyddyn.

Grŵp	Disgrifiad o sefydliad mewn perthynas â bioamrywiaeth Sefydliadau:	Camau Gweithredu Sylfaenol	Enghreifftiau	Amcanion NRAP ar gyfer Adrodd ar gamau Gweithredu (Gweler Templedi)
1	sy'n berchen neu'n meddiannu adeilad swyddfa yn unig ac nad yw eu swyddogaethau'n gysylltiedig yn uniongyrchol â bioamrywiaeth a/neu reoli tir.	Camau sy'n gysylltiedig a rheoli adeiladau, caffael, cynaliadwyedd, codi ymwybyddiaeth, hyfforddiant, neu mewn partneriaeth â sefydliadau eraill.	Comisynau, DVLA	Amcanion NRAP: 1, 4, a 6
2	sy'n berchen yn meddiannu neu'n rheoli eu adeiladau a'u tir eu hunain, y mae eu swyddogaethau'n gysylltiedig a bioamrywiaeth a/neu reoli tir, neu sy'n gallu dylanwadu ar y rhai sy'n berchen ar dir neu'n rheoli tir.	Fel Grŵp 1 uchod A rheoli tir, rhaeadru meini prawf cyllido, darparu addysg a hyfforddiant	Iechyd Cyhoeddus Cymru, Prifysgolion, Chwaraeon Cymru	Amcanion NRAP: 1,4, a 6 <i>fel uchod</i> + Amcanion NRAP: 2, 3, a 5 <i>yn ymwneud â thir y sefydliad</i>
3	sy'n berchen ar dir neu'n rheoli tir y tu hwnt i'w tir eu hunain, waeth a yw eu swyddogaethau'n gysylltiedig â bioamrywiaeth a/neu reoli tir ai peidio.	Fel Grwpiau 1 a 2 uchod A rheoli tir er mwyn cynnal a gwella bioamrywiaeth, a hyrwyddo cydnherthedd ecosystemau.	Dŵr Cymru, Awdurdodau Lleol, CNC, Llywodraeth Cymru	Holl amcanion NRAP: 1,2,3,4,5 a 6

Mae **Cyllun Gweithredu Adfer Natur Cymru (NRAP)** yn gosod chwe amcan ar gyfer gwrthdroi dirywiad bioamrywiaeth a dylid eu defnyddio i helpu i ddatblygu ac arwain gweithredoedd i gydymffurfio â dyletswydd adran 6:

Y **6 amcan** i gynnal a gwella bioamrywiaeth yw:

- Amcan 1:** Ymgysylltu a chynorthwyo cyfranogi a dealltwriaeth er mwyn gwreiddio bioamrywiaeth ledled y penderfyniadau a wneir ar bob lefel
- Amcan 2:** Diogelu'r rhywogaethau a'r cynefinoedd pwysicaf, a gwella'r modd y'u rheolir
- Amcan 3:** Cynyddu cydnherthedd ein hamgylchedd naturiol trwy adfer cynefinoedd a ddiraddiwyd, a chreu cynefinoedd
- Amcan 4:** Mynd i'r afael â'r pwysau allweddol sydd ar rywogaethau a chynefinoedd
- Amcan 5:** Gwella ein tystiolaeth, ein dealltwriaeth a'n systemau monitro
- Amcan 6:** Sefydlu fframwaith llywodraethu a chymorth ar gyfer cyflenwi